

overigens nimmer zoo in extase brengt als vele anderen, was hier zeer goed. En dan dat orkest, met vooral die fijne fluitaccents! Wat werd dat een melodius samen voortederen van wie het hoorde! Wat werd dat een zoeken van God om Hem te vinden en wat een woelde van beloften, waarmee de Heere den mensch tegenkomt... Ik schrijf deze Kroniek dagen na de uitvoering, doch het zingt al dien tijd nog in me na, en het was een onvergetelijk moment. Zeer goed was ook kort daarop No 8, het Doppelquartett „Denn er hat seinen Engeln befohlen“, een mooi weefsel van acht uitnemende stemmen.

Het gaat niet aan, en het is ook mijn bedoeling niet, zoo het geheele werk te volgen. Ik vertelde maar 'een en ander om te laten zien, waarom het eerst werkelijk meeviel. Thans mogen nog enkele aantekeningen volgen.

Di Moordag, die de sopraanpartij zou zingen, had al weer pech. Wegens ongesteldheid moest ze zich laten vervangen door mej. Brandsma, aan wie deze partij uitsluitend is toevertrouwd. Suze Luger was weer de alt en plaatst zich hoe langer hoe meer op den eersten rang. Niet alleen zij, doch ook de sopraan waren behoorlijk gekleed; de ergernis van de Max-Bruch-uitvoering was nu gelukkig vermeden. Bijzonder boeide mij de manier, waarop mej. Brandsma in het voor een goede voordracht waarlijk niet gemakkelijk doet No 8 de Wittwe zong. Indien daar niet elk woord doorvoeld is, wordt het een buitengewoon vervelende séance; maar zij droeg de muziek. Het ging haar evenals later Caro bij het overbekende „Es ist genug“ (No 28). Wanneer dat niet zeldzaam goed gezongen wordt, wekt het bijkans een afkeer. Maar Caro was geïnspireerd, en zoo werd het weer een hoogtepunt; niet het minst ook door de voortreffelijke manier, waarop Meerloo hem met zijn cello secondeerde. Mendelssohn wist soms zeer goed van het orkest gebruik te maken! Ook aan het koper heeft hij soms een zeer dankbare partij gegeven en het was superieur. Na het engelen-terzett (No 28) moest ik weg. Het was mij niet licht, niet teer genoeg; het kwam niet uit een andere wereld.

Van de koren noem ik nog No 22: „Fürchte dich nicht“, dat met zeer veel entrain werd gezongen. Zulke dingen kon Mendelssohn. Maar het geroep tot den Baal (No 11—13) is niets voor hem. Dat is, ook al doen de koristen nog zoo hun best, niet heidenscht genoeg. Daarin vindt ge slechts surrogat-hartstocht, en die is nog erger dan surrogat-thee uit den distributietijd.

De C. O. V. had een voortreffelijken avond. En niet zonder succes gaat ze nu ook dubbeleeren: twee avonden na elkander dezelfde uitvoering, omdat men op één avond de menschen zelfs in het Concergebouw niet bergen kan. Ik zou echter den raad geven, dien tweeden avond b.v. een week later te geven. Het lijkt me te inspannend voor leider en medewerkers, drie avonden achtereen (repêtitie, eerste en tweede uitvoering) hetzelfde werk te maken.

De M.

P.S. In een dagblad las ik dit bericht:

„Uit Weenen: Zondag a.s. wordt onder leiding van Paul von Klenau de Matthäus-Passion gegeven zonder coupures. Het eerste deel begint om vier uur, het tweede om half acht. Alle plaatsen voor deze uitvoering zijn reeds verkocht.“

Zou Schoonderbeek daaruit niet moed kunnen putten om ook eens een poging aan te wenden met zijn Bachvereniging (natuurlijk niet op Zondag) voor een volledige Matthäus-Passion? Er zijn schatten in, die men nooit bewondert omdat ze tot de gebruikelijke coupures behoren. Dat is toch zoo jammer. En op Goeden Vrijdag zou het toch wel kunnen, het gehoor tweemaal te krijgen. Ik beveel het denkbeeld hem nogmaals vriendelijk en ernstig aan. Moge de Bachvereniging onder zijn bezielende leiding daartoe spoedig komen: de Bach-gemeente (om op zijn Duitsch te spreken) zal dankbaar er voor zijn!

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Naar de Eenheid!

Onze eindredacteur heeft in zijn laatste artikelen reeds een hoogst belangrijk onderwerp besproken, toen hij op zoo warme wijze het pleit voerde voor de eenheid aller gereformeerden. Wie zou dit streven niet van harte gaarne ondersteunen en mee verlangen naar een eenheidsfront der belijders tegenover de machten der wereld? Wanneer wij echter in volen ernst naar de eenheid aller gereformeerden streven, zullen wij in de allereerste plaats naar eenheid moeten jagen onder die gereformeerden, die onder één kerkelijk dak wonen. En als ik dit algemeene onderwerp dan mag specialiseren naar de zijde, waarop deze rubriek licht wil werpen, dan zou ik willen zeggen: wij moeten het eens zien te worden over de Evangelisatie. Dat zijn wij nog op verre na niet. Wij behoeven het ook niet te zijn over elke methode en vraag van organisatie. Maar over de groote lijnen, over de roeping tot Evangelisatie, over de taak der kerk in deze, moeten wij eenstemmig zien te worden.

Sommigen schijnen onze kerkelijke eenheid tamelijk mechanisch op te vatten. Zij waken vooral voor eenheid in de liturgie. Als de één gemeente zingt „Eere zij God“ en de andere: „Geloofd zij God met diepst ontzag“, achten zij de eenheid verbroken. Laat hen gelijk hebben! Maar wat dan te zeggen als de één predikant — vaak in één plaatselijke kerk — de gemeente tot evangelisatie-arbeid aanspoort en zijn ambtsbroeder dien arbeid als verflauwing der grenzen veroordeelt? Men zou bijna van een Poolischen Landdag gaan spreken, als zulk een uitdrukking niet wat oneerbiedig klonk. In ieder geval blijft hier toch het woord van toepassing: Een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, kan niet bestaan.

Wanneer men de eenheid wil, moet men eerst de verdeeldheid willen zien. Pas wanneer de scheidsmuur onder de bloemen der zoetvloeiende rethorica is uitgegraven, kan de bres in dien muur worden ontdekt. Nu zijn er in hoofdzaak drie standpunten, die ook in de kerkelijke pers, maar vooral in de prediking en het plaatselijk kerkelijk leven aan het licht zijn getreden.

1o. Evangelisatie is ongereformeerd, en dan natuurlijk ook onbijbelsch, ja onchristelijk.

2o. Evangelisatie kan goed zijn. Maar de kerk als instituut heeft hier geen roeping.

3o. Evangelisatie is roeping, ook van de kerk als instituut.

Wie zal nu eenheid brengen tusschen deze drie standpunten?

Velen in den lande hebben hiertoe het oog geslagen op de Generale Synode, die dit jaar te zamen komt. Wat verwacht ik ter Synode van hen, die Evangelisatie ongereformeerd vinden? Wel, dat zij openlijk eischen, dat elke plaatselijke kerk dien arbeid onmiddellijk stak. Zij zijn er niet mede klaar te zeggen: ik prök (en stak!) er tegen. Met bijzondere voorliefde nemen zij de woorden „kerkelijk besef“ in den mond. Laat nu hun kerkelijk besef, ieder gereformeerde medeverantwoordelijk voor wat Gereformeerde Kerken doen, hun tot een manmoedigen strijd nopen. Dan zal vóór- en tegenstand hen respecteren. Doch zoo niet, laten zij dan niet als franc-tireurs de werkers in den rug aanvallen! Dat is niet nobel en werkt terecht ontstemming.

Het tweede standpunt wijst een middenweg. Evangeliseert zooveel zij wilt, mits zij de institutionele kerk er buiten laat. Nu is het ook niet in de allereerste plaats de zaak, dat elke tak van arbeid kerkelijk is georganiseerd. De vorm, die één en ander draagt, kan veel van plaatselijke omstandigheden en behoeften afhangen. Maar wat altijd en overal eisch is, is, dat die arbeid leve in de gemeente, gevoed en aangevuld worde door de prediking. De broeders en zusters, die in het praktische werk zijn, die een woelige klasse straatjongens iets beters trachten te leeren, die trap na trap opklauteren tot huisbezoek, over wier hoofden een stroom van tegenwerkingen gaat, hebben daar recht op. Als zij het soms bijna zouden willen opgeven, moet het de prediking zijn, die hen weer aanvuurt. De krachten voor den arbeid moeten in de gemeente geboren worden. En wanneer dat niet het geval is, zou het gevolg kunnen zijn, dat velen de bezieling tot den arbeid op een andere plaats gingen zoeken. En daarmede komen wij toch met dit tweede standpunt in conflict. Want het is in den regel niet anders dan een verzachte vorm van tegenstand of een diplomatisch omzeilen van de moeilijkheden.

Het derde standpunt getuigt het meest van kerkelijk besef, als het de Evangelisatie roeping noemt ook van de kerk als instituut. O, het is zoo merkwaardig. De evangelisatie-menschen worden zoo veel voorgesteld als menschen, die weinig om de kerk geven, mannen en vrouwen van Independentische neigingen, Leger-des-Heils-naturen. En zij hebben toch van den beginne aan gepleit om kerkelijke regeling van den evangelisatie-arbeid. En hoe ook in de kerk teleurgesteld, hoe getrapt vaak door voeten, die geschoeid moesten zijn met de bereidheid van het Evangelie des vrees, zij blijven daarom roepen, omdat zij de kerk en de Evangelisatie beide liefhebben. Kerk en Evangelisatie van elkaar los te maken, heeft in de historie er toe geleid en leidt er buiten en binnen onze grenzen nog toe, dat er een kerkje naast de kerk gevormd wordt. Wil men dat op onze gereformeerde erve ook, het zij! Maar niet zonder dat een ernstige waarschuwing hiertegen opga.

N. B.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Reeds op de Generale Synode van Amsterdam werd het door enkele broeders zeer wenschelijk geacht, dat 't buitenland op de hoogte zoude worden gebracht met ons kerkelijk leven. Onderscheiden midelen zouden daartoe kunnen dienen; in de eerste plaats zeer zeker de pers. Ik geloof niet, dat er veel gekomen is van wat goed werd bedoeld, maar minder gemakkelijk tot uitvoering kon worden gebracht. Wat echter als een gewenschte zaak werd beschouwd, is ook gebeurd en wel door middelen en wegen, die niet waren te voorzien. Wij zijn in het buitenland bekend geworden en wij worden daar met den dag meer bekend. Wij, gereformeerden!

Vanmiddag nog bleek mij dit bij vernieuwing. Een jonge Duitscher zag mij op straat en kwam haastig uit de woning, alwaar hij logeerde op mij af. Ik kende hem een weinig en had mij geïnteresseerd voor den arbeid, dien hij arbeidte in de nabijheid van Stuttgart. Uit den mond van dezen niet-gereformeerden Duitscher hoorde ik weer de verzekering en zijn verwondering, hoe juist uit onze Kerken ook voor zijn werk op het gebied van het onderwijs in verbinding met de Broedergemeente, de meeste hulp werd ontvangen; doch niet alleen de meeste, maar vooral de treffendste hulp.

Men leert ons kerkelijk leven bij den dag beter kennen buiten de grenzen van ons land en dat zal het gereformeerde leven, waar het nog leeft, ten goede kunnen komen.

Door onstandigheden, den meesten wel eenigermate bekend, was en is dit het geval met Hongarije en zal nog verder het geval moeten worden in die deelen van het oude koninkrijk, die nu daarvan zijn afgescheurd en zuchten onder de heerschappij der kleine-entente staten.

Voor het oogenblik leeft er eene sterke belangstelling in onze kringen voor het nog restend en weder ontwakend gereformeerde leven in het groote Deutsche rijk. Mannen van naam en positie hebben zich opgemerkt om zoo mogelijk door bewaking en versterking van wat er nog leeft en zich beweegt aan gereformeerde leven en denken in Duitschland, dat volk ten zegen te doen zijn. Wij hebben deze zaak maar te noemen en velen denken aan den sympathieken en krachtigen Kollhaus uit Vlotho. Deze uitnemende prediker nu heeft in het „Gereformeerde Kerkblad“, het orgaan van den gereformeerden bond in Duitschland, een uitnemend en voor den buitenlander zeer oriënteerend stuk geschreven over ons kerkelijk leven, onder den titel: „Reisindrücken uit Holland. Beter dan een onzer had kunnen schrijven in eenig buitenlandsch blad over wie wij zijn als gereformeerden en wat wij praesteeën, doet dit Ds Kollhaus in genoemd artikel. Nimmer las ik, in een betrekkelijk kort opsiet, zoo'n goede teekening van ons kerkelijk leven.

In Schotland en Engeland kent men ons, niet tegenstaande wij sinds jaren correspondentie met vier kerken aldaar onderhouden, zoo goed als niet.

Na het sterven van Dr A. Kuyper, verscheen er een kort stukje over hem in het „Quarterly Register“, de periodiek van de paapresbyteriaansche Alliantie, dat niet van sympathie getuigde en ook verried, dat men niet vermoedde, dat zulk een groot man van ons was heengegaan.

Het kan zijn, dat het mijn aandacht is ontgaan, doch ik geloof niet, dat genoemde periodiek ook maar eenige melding heeft gemaakt van het overlijden van Prof. Dr H. Bavinck, terwijl toch door dezen geleerde, naar de woorden van Prof. Dr Eugene Choisy te Genève, de machtigste rede werd gehouden van alle de redevoeringen op het concilië te Toronto in Canada. Jammer genoeg, staat het met de gereformeerde godgeleerdheid aan de Scholen en Universiteiten in Schotland en Engeland dan ook allertreurigst. Ritschelianisme en Pragmatisme vieren er hoogtij. Gingen vroeger sommige der studenten nog naar de Universiteiten van Duitschland en brachten van daar hun neologische denkbeelden mede, thans gaan zij eerder naar Amerika en dan bij voorkeur niet naar Princetown of naar vermaarde gereformeerde hoogeschoolen, maar het liefst om die hooggeleerden te hooren, die er de „nieuwere Theologie“ doceeren dan volgelingen zijn van de „Old School“. Zelfs Hodge wordt nauwelijks genoemd in Schotland.

De vrije kerken schijnen nog meer van de oude gereformeerde waarheid vervreemd te zijn dan de „staande kerken“. Een uitzondering maakt echter die kleine „vrije kerk“, die niet medegegaan is met de vereeniging der beide vrije Schotsche kerken bij den aanvang van deze eeuw. Echter het gevaar is niet denkbeeldig, dat van deze kleine groep geen kracht zal kunnen uitgaan, doordat de rechtzinnigheid in haar midden maar al te veel gaat gelijken op doode rechtzinnigheid, die haar kracht zoekt in repressatie. Wij kennen een dergelijk verschijnsel in ons eigen land!

Professor Fulton van de Universiteit te Aberdeen is wel haast de eenige theoloog, dien men nog gereformeerd kan noemen.

En toch schijnt men ook in Schotland naar uitlatingen van sommige hooggeleerden, als van Prof. Patterson van Edinburgh, te voelen, dat er niet alleen toekomst is voor het Calvinisme, maar ook heil is te verwachten van eene herleving der gereformeerde leer.

Hetzelfde geldt van enkele kringen in Frankrijk! Voor weinige jaren schoen men bij het noemen van den naam van Calvin bijna geneigd om zijn verontschuldiging daarvoor aan te bieden. Die tijden zijn ook voor Frankrijk voorbij!

Kollhaus schrijft in zijn bovengenoemd artikel:

Ik ken geen kerk op aards, waarin het internationaal karakter en streven van het Calvinisme door de leiders op kerkelijk terrein en door de leden der gemeenten tevens zoo sterk wordt gevoeld en zoo krachtig bevorderd als in de Gereformeerde Kerken in Nederland.

En Ds Kollhaus kent als weinigen de onderscheiden Protestantische en bij name de Gereformeerde Kerken der wereld!

Zijn lof gezegd, niet er naar staar zij steeds sterf. Dat zal tijden dore alzo dien waarom de

(Adres van Huygens)

Bij toeza ding van N. N. zom niet geschi Het hier Volk! (van wel waard, de schrijve Hier is

Het lyeenk Friedric Partijfe muziek, spreker dige k was, w had m had.

Die voor m tot zij ons de zijn lev tere da omvati het uit daarv ging o waarin partij doen i m het vatte z van zij heeft i in diert was. E ging b lijkheid waarin mag w ik hie n alle n mogelij Dat en ont geleerd van ee Indie ontvang deel it

„B De heer autobiogra Uit react ze vroeger Maar hi

Miss onzinn land, t dacht t „Toron „Ik l deze t hebben onzer Hoe k looven behoort heid, d stand t Gods t oorlog den n oorlog blijft b „Nie eigen geloofd beweet zouden

Onder fab behoo

vernieuwing
at en kwam
de op mij af
interessaard
de nabijheid
en niet-ge-
de verzeke-
t onze ker-
del van het
roederga-
angen; doch
e treffendste

en dag beter
d en dat zal
og leeft, ten

wol eeniger-
al met Hon-
eten worden
die nu daar-
le heerschapp-

erke belang-
restend en
in het groote
estie hebben
bewaring en
zich beweegt

Duitschland,
hebben deze
ten aan den
is uit Vlo-
heeft in het
van den gere-
u uitnemend
rend stuk ge-
ler den titel;

eter dan een
uiterlandsch
erden en wat

in genoemd
elijk kort op-
rkelijk leven.
en ons, niet-
ndentie met
goed als niet.
r, verscheen
t „Quarterly
resbyteriaan-
he getuigde
de, dat zulk
gegaan.

t is ontgaan,
eriodiek ook
an het over-
it toch door
in Prof. De
te rede werd
op het con-
genoeg, staat
heid aan dan
en Eng-
isme en Prag-
vroeger som-
rsiteiten van
a neologische
er naar Ame-
ricatown of
cholen, maar
oren, die een
n volgeelingen
odge wordt

van de oude
zijn dan de
markt echter
edegegaan is
chotsche ker-

Echter het
deze kleine
a, doordat de
r al te veel
ijl, die haar
ij kennen een
land!

teit te Amer-
og, dien men

and naar uit-
als van Prof.

dat er niet
ae, maar ook
ing der gere-

in Frankrijk!

het noemen
eig om zijn
eden. Die tij-

pend artikel
rin het niet
et Calvinisme
a en door de
ork wordt ge-
s in de Gere-

n de onder-
de Gerefor-

Zijn lof acht ik, met alle bescheidenheid zij het
gezegd, niet overdreven; in ieder geval moeten wij
er naar staan daar niet beuden te leven; dank-
baar zij erkend, dat het ernstig streven daarnaar
steeds sterker zich openbaart.

Dat zal onze kerken ten goede komen; de be-
lijdenis der gereformeerde waarheid bevorderen en
alzo dienen tot de komste van Gods koninkrijk,
waarom de Heiland ons heeft leeren bidden.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

(Adres voor deze rubriek: B. Wielenga, 2de Const.
Haygensstr. 46, Amsterdam).

Bij toezending van uitknipsels, gaarne vermeld-
ing van naam en adres des afzenders. Zekere
N. N. zond een knipsel uit „De Telegraaf“, dat
niet geschikt is.

Het hier volgend toegezonden stukje uit „Het
Volk“ (van de hand van Kleerkoper) is de moeite
wel waard, vooral om de ethische beteekenis, welke
de schrijver toekent aan het socialisme.

Hier is een wenk tot zelfkritiek.

Loopruit.

Het was op een Zondagmorgen, 'n herdenkings-
bijeenkomst aan den hondersten geboortedag van
Friedrich Engels gewijd, door de Amsterdamse
Partijfederatie bijeengeroepen. Er was zeer mooie
muziek, zang met vioolbegeleiding. En er was een
spreker. Die spreker was Loopruit. Omdat hier gron-
dige kennis van socialistische literatuur noodig
was, wilde het onderwerp tot zijn recht komen,
had men hem gekozen, den man, die alles gelezen had.

Die morgen werd 'n openbaring voor mij, en
voor menigen anderen hoorder, denk ik. Want niet
tot zijn boekenkast, maar tot zijn hart gaf hij
ons den sleutel. Engels, de zelfvertoochenaar, die
zijn leven en weten offerde aan Marx, den groo-
tere dan hijzelf, opdat deze ten volle zijn wereld-
omvattende taak zou kunnen vervullen — dat was
het uitgangspunt van Loopruit's rede. En sprekende
daarover, geraakte hij in vervoering en zijn hart
ging open. Dat hart, waarin geen bedrog was,
waarin plaats was voor niets dan voor „de
partij“, „de partij“, die hem geen verdriet kon
doen nog zoo groot, of het vorzok aanstonds
in het niet voor die groote liefde, en hij her-
vatte zijn werk voor haar. Heine zegt, sprekende
van zijn moeder: „Dat mooie hart, dat mij zoozeer
heeft liefgehad“. Zulk een hart ontsloot hij ons
in dien morgen, toen zelfverloochening zijn thema
was. En wij luisterden ontroerd naar hem, die uit-
ging boven zijn sprekkraft en nederlijke persoon-
lijkheid, en ons zijn allerheiligste binnen opende,
waarin alleen de eigen naam van het onzijdige
mag worden uitgesproken. „Zulk een vriendschap“
(ik hoor het hem weder zeggen, terwijl ik het
hier neerschrijf) „kon alleen een socialist geven,
alleen het socialisme maakt de zuivere vriendschap
mogelijk“.

Dat kon hij gerustelijk zeggen, die onbaatzuchtig
en onbetoond alles gegeven heeft wat een goed,
geleerd en wijs man te geven heeft. Een man
van eer, van trouw, van geloof.

Indien het waar is, dat geven zaliger is dan
ontvangen, dan moet voor dezen mensch het aan-
deel in de zaligheid zeer groot zijn.

„Bekeering“ van een suffragette.
De heer M. uit Nijmegen zendt een treffend stukje
autobiografie van Miss Pankhurst.

Uit reactie misken de Miss wel wat te bar hetgeen
ze vroeger bewonderde.

Maar haar woord is getuigenis.

Miss Christabel Pankhurst, wel bekend door haar
onzinig ijveren voor vrouwenkiesrecht in Eng-
land, die allerlei wandaan bedreef om de aan-
dacht te trekken voor haar streven, schrijft nu in de
„Toronto Daily Star“, 22 Jan. 11, o.a.:

„Ik ben dankbaar voor de hoop, die de Bijbel in
deze tijden van storm en donkerheid geeft. Wij
hebben den grooten oorlog doorgemaakt en velen
onzer meenden, dat die oorlog de laatste zou zijn.
Hoe kon iemand zoo dwaas zijn, daaraan te ge-
looven? Het antwoord is, dat wij den Bijbel niet
behoorlijk gelezen hebben. Wij dachten in onze dom-
heid, dat de mensch de redding der wereld zou tot
stand brengen. Wij vinden in Gods Woord, dat het
Gods plan niet was, met dezen oorlog aan allen
oorlog een eind te maken. Deze krijg kon de zon-
den niet uitdelgen, die de oorzaak van iederen
oorlog zijn, en zoolang de oorzaak van den oorlog
blijft bestaan, kan deze niet ophouden.“

„Niemand had mij ooit gezegd, dat God Zijn
eigen weg volgt om vrede op aarde te brengen. Ik
geloofde, dat de arbeidersbeweging en de vrouwen-
beweging en nog meer bewegingen de wereldvragen
zouden oplossen, maar dat is niet gebeurd.“

„De vreeselijke gebeurtenissen, die nu dreigen,
zijn een roepstem om uit te gaan en het Evangelie
te prediken aan allen, die luisteren willen.“

„Wie den Bijbel bestrijden, bestrijden God. De
crifiek onzer dagen ontneemt het volk zijn Bijbel.
Het heet zwakzinnigheid, den Bijbel te gelooven,
maar als dat Boek weggenomen wordt, zijn wij blind
en tasten in de duisternis.“

Groot-Nederland.

Onder dezen titel schrijft Prof. van Scheiven een
leader in het „Geref. Jongelingsblad“.

Ja, op nationaal gebied hebben we ook dringend
een reformatie noodig.

„Wilhelms“ zingen alleen is niet genoeg.

We moeten ook hebben ontwakning van nationaal
bewustzijn, zonder nationale zelfoverschatting.

„Wij willen Holland houden!“ Niet alleen als
een vrij en onafhankelijk Staatsgebied. Maar ook
als volksleven met een eigen karakter. Als een
afzonderlijke beschaving. Die wel dankbaar van haar
huur-beschavingen overnemen wil. Maar weigert er
zich door te laten opsorpen. En wat zij overneemt
ook maar niet zoo zonder meer bij haar bezittingen
inlijft. Maar het vooraf van haar eigen keur voorziet;
nog meer: omvormt tot het bij haar oud, oorspronke-
lijk goed is gaan passen.

Hoe gelukkig is het in verband daarmee, dat
wij veel, veel grooter zijn dan wij gewoontlijk
denken.

Op een uiterst gelukkige wijze heeft H. M. de
Koningin-Moeder onze nationale roeping eens om-
schreven in de woorden: groot te zijn in alles,
waarin een klein volk groot kan wezen! En sedert
zij het deed is het haar dan ook reeds tal van
malen nagezegd. Bij allerlei gelegenheden.

Toch! laat ons met die uitspraak voorzichtig
wezen. Niet vergeten althans, dat zij gebazigd werd
met het oog op Holland als staatkundig groot-
heid. Maar niet ter aanduiding van een afzonderlijke,
karakteristieke beschaving.

Had ze dit laatste beoogd, dan was het onmogelijk
geweest haar zonder protest te aanvaarden. Want
zeker: het Koninkrijk der Nederlanden is maar
klein. In een enkelen dag spoort ge het in zijn
grootste lengte door. En welgeteld even zeven mil-
joen inwoners heeft het van de Dollard tot de
Scheide, van Den Helder tot Maastricht.

Maar mannen en vrouwen, die onze Nederland-
sche taal spreken en dragers zijn van die afzonder-
lijke Dietsche beschaving zijn er heel veel meer.
Verspreid over twee groote centra buiten ons vader-
land. Over Vlaanderen, met een rand daaraan zelfs
nog in Noord-Frankrijk. En over Zuid-Afrika; de
Kaap, Transvaal en Oranje-Vrijstaat. Is het werk
van Guido Gezelle niet een van de grafste vruchten
van den boom onzer Nederlandsche letterkunde
van den nieuweren tijd? Niettemin was deze toe-
venaar met het woord een kind van het Vlaamsche
land. Hij niet alleen: wie weet niet dat van Verriest
en Rodenbach, twee andere met groot taaltalent
gezegenden. Hetzelfde geldt. En leeft te Potchef-
stroom niet een Totius, om met zijn lied de ver-
wantschap van het volk daar met het onze te
bewijzen?

Ja, er is een Groot-Nederland! Staatkundig niet.
Maar wat beschaving aangaat, zeer zeker.

Laat ons, om ons van onze nationale roeping
te kwijten, dat minder uit het oog verliezen dan wij
plegen te doen. Samenhoorigheid met de beide
andere takken van den Nederlandschen stam ge-
voelen en beoefenen; weinig dingen kunnen ons
en rechtstreeks en middellijk in deze zooveel nut
brengen ter bereiking van ons doel, als dat.

Rechtstreeks, omdat eendracht macht maakt!

Zullen wij afzonderlijk in het concert der nationa-
liteiten maar een zwak geluid kunnen doen hooren,
schouder aan schouder geschaard kunnen wij onze
stem luid doen klinken en vast.

Maar ook middellijk brengt ons een samenvaren
van onze Nederlandsche bark met die van Zuid-
Afrika en Vlaanderen verder dan wanneer wij alleen
de hoogte zoe in trachten te steeven. In het land
van den Gulden Sporenslag en aan de Kaap brandt
het Nederlandsche leven feller dan ten onzent.
Omdat 't daar benauid en gedrukt wordt. In België
moet het met handen en voeten werken om niet
door de Fransche beschaving te worden geworpd.
In Zuid-Afrika moet het diep ademen en al zijn
spieren spannen om niet onder de Engelsche be-
graven te worden.

Wij, die zulke stormen om ons wakker te houden
niet kennen en die er daarom wel eens wat veel
over denken kippen te gaan houden om ons leven
dan vooral te vullen met dagelijksche zorgen naar
aanleiding van de vraag of de kammen van die
beesten wel goed rood zijn, wij kunnen er niet
anders dan bij winnen wanneer we er veel aan
denken, dat die twee worstelaars om hun leven
zelfs nabij familie van ons zijn.

B. W.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Aan de Redactie van
„De Reformatie“.

Geachte Redactie,

In uw nummer van 23 Maart lees ik: „Luther was
in menig opzicht argeloos als een kind ten opzichte
van de cultuur“. Het is jammer van Luther; wat be-
toekent toch iemand, die niet kan meekomen met
„De Cultuur“? Wat er volgt, valt mij echter nog
meer tegen van hem. „Met onschuldigen levenslust
genoot hij van Wijn en Trijn“. Taalonderzoekers onder-
richten ons: „Wijnje en Trijnje, dat wil zeggen: drink-
gelagen en vrouwen; W. en T. beminnen, dat is
Ezechus en Venus dienen“. Het tegenwoordig spraak-
gebruik bevestigt, meen ik, die verklaring. Was Luther,
als Bredero, een liefhebber van „Venus en de croes“? En
mogen we dat onschuldige levenslust noemen? Of
paste misschien de schrijver ongezogen op Luther
een uitdrukking toe, die hier kant noch wal raakt?

Hoogachtend,

J. W.

B. 4-4-23.

[Wij mogen den heer J. W. dankbaar zijn voor zijn
hartelijke en waardeering-ademende kritiek.

Jammer, dat deze kritiek niet ook tevma verstandig
en opbouwend is!

Wat schieten we nu met zulk een oordeel op?

Iedere lezer, die nog iets van het lagere-schoolonder-
wijs onthouden heeft, is reeds van zijn jeugd af bekend
met de „onderrichting“, die de heer J. W. van de
„taalonderzoekers“ inzake het spreukje „Wijn en Trijn“
ontvangen heeft.

Zelfs voor den meest annoozele onder ons bevat
deze, uit geleerde bron geputte, wijsheid niets nieuws.

De heer J. W. had verstandiger gedaan voor zichzelf
eens bij „taalonderzoekers“ inlichting te vragen over
de uitdrukking „onschuldige levenslust“; mis-
schien ware hij dan op de gedachte gekomen, dat het
woord „onschuldig“ door mij gebruikt is om de,
doorgaans ongunstige, beteekenis van het „Wijn en
Trijn“ te neutraliseeren en aan deze spreuk een goed-
aardig karakter te verleenen.

Wellicht had zijn gezond verstand hem dan geroept
om geen vergelijking met een man als Bredero te
maken, daar de liefhebberij van dezen man allesbehalve
onschuldig was.

Ja, ik geloof, dat de heer J. W., indien hij zijn
geleerde onderzoekingen niet alleen over het veld der
taalkunde, maar ook over het terrein der geschiedenis,
uitgebreid had, en o.a. eens nauwkeurig gespeurd had
in de brieven van Luther, waarschijnlijk zijn heele
ingezonden stuk in de pen zou hebben gehouden.

Wij zouden dan wel zijn sympathieke taal hebben
gemist, maar wie wil nu waardeering ten koste van
het gezond verstand en van de nuchtere waarheid? B. W.]

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweemaal te:

Kommerzyl, E. C. v. d. Laan te Lollum en B. Boorda te
Dronsum.

Beroepen te:

Axel, W. Veder te Gouda.
Baarlant, A. Wijngaarden, cand. te Dokkum.
Gees (Dr.), A. Wijngaarden, cand. te Dokkum.
Heemaven, J. Ubels te Varsseveld.
Naarden, W. Faber te Serooskerke.
Oostkapelle, J. A. Schep, cand. te Utrecht.
Rijssen (Ov.), A. Wijngaarden, cand. te Dokkum.

Aangenomen naar:

Wijckel en Bak, J. Hettings, cand. te Apeldoorn.

Bedankt voor:

Arum, J. Tonkens te Luttjehaast.
Boerakker, Hoek, Nieuw-Bunen, Ooltgensplaat, Oosthorpe,
Schipluiden, Silvolde-Gendringen en Ten Post, J. Hettings,
cand. te Apeldoorn.
Boskoop, W. Veder te Gouda.
Dedemsvaart, J. H. Kuiper te Winsum.
Huizen, R. Sybrandy te De Krim.
Klundert, J. Voerman te Warns.
Schildwolde, J. Sybesma te Burum.
Spijk, J. Visscher te Hijaard.
Uithuizen, N. Postema te Veendam.

Afscheid van:

Dronrijp, J. Wijngaarden. Tekst Hand. 4:12.

Intrede te:

Sloterdijk, Y. van der Zee. Tekst 2 Tim. 2:8a.
Watergraafmeer, W. van 't Sant. Tekst Job. 3:16.

Jubileum, De M. v. d. Mast, em. pred. van Edam,
thans wonende te 2-Gravenhage, vierde verleden week zijn
gouden jubileum.

Perempt. examen, Cand. J. H. Sillevis Smitt, die het
beroep naar de Geref. Kerk van Laren (N.H.) heeft aange-
nomen, is door de classis Amsterdam met goed gevolg pe-
remptoir geëxamineerd.

Praep. examen, De classis 's-Hertogenbosch der Geref.
Kerken, vergaderd te Eindhoven, heeft preparatoir geëxamineerd
en toegelaten om te staan naar de bediening des Woords
an der Sacramenten, den heer J. H. Donner Jan, geboren te Goes,
candidaat aan de Theologische School te Kampen.

Onder de betere
fabrikaten
behoort

HET HOFBERG-ORGEL

door zijn hooge
muzikale eigenschappen
tot den eersten rang.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)
:- Rosestraat 42a - Rotterdam -: